

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/105/2019
Identifikačné číslo spisu:	4611200067
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:4611200067.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne O. M., bývajúcej v H. XXX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Hviezdoslavovo námestie 25, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Bizoň, LL.M., proti žalovanému P. M., bývajúcemu v H. XXX, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Marcel Boris, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Ružinovská 40, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Marcel Boris, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Topoľčany sp. zn. 11C/1/2011, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 27. septembra 2018 sp. zn. 7Co/282/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Topoľčany (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. mája 2017 č. k. 11C/1/2011-451 zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaného k bližšie označeným nehnuteľnostiam a tieto prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne. Zároveň zaviazal žalobkyňu zaplatiť žalovanému z titulu zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva náhradu za jeho spoluvlastnícky podiel sumu 9.437,5 €. O trovách konania rozhodol tak, že priznal žalobkyni náhradu trov konania v plnej výške a priznal štátu nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi a žalovanému v plnom rozsahu.

1.1. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba, ktorou žalobkyňa žiadala zrušiť podielové spoluvlastníctvo so žalovaným a vyporiadať ho tak, že jej bude prikázaná celá nehnuteľnosť do výlučného vlastníctva a žalovanému zaplatí hodnotu jeho spoluvlastníckeho podielu, je dôvodná. Súd prvej inštancie mal zo znaleckého posudku Ing. Yvety Strhanovej preukázané, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom sporu nie sú funkčne deliteľné. Znalkyňa síce v posudku uviedla tri návrhy rozdelenia nehnuteľností ako prílohy č. 1-3, avšak ohliadkou na mieste samom, ale aj spomenutým znaleckým posudkom bolo preukázané, že príľahlé pozemky k domu a dom

vrátane garáže tvoria jeden funkčný celok a slúžia teda na lepšie využitie domu a blízkosť obytného domu jednoznačne zlepšuje a bude zlepšovať využitie záhrady.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 27. septembra 2018 sp. zn. 7Co/282/2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd rozhodujúc o odvolaní podanom žalovaným, preskúmal napadnutý rozsudok, konanie, ktoré mu predchádzalo, ako aj dôvody odvolania a skonštatoval, že súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie, dôkazy správne vyhodnotil a vec po právnej stránke správne posúdil a jeho závery majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Žalovaný v konaní žiadal, aby mu súd prikázal do výlučného vlastníctva časť nehnuteľností, ktoré predstavujú prilahlé pozemky, a to buď podľa návrhu rozdelenia č. 1 alebo č. 2 znaleckého posudku Ing. Strhanovej. Vo svojom odvolaní namietal najmä skutočnosť, že súd prvej inštancie dostatočne nezohľadnil, že on sám záhradu účelne obhospodaruje už niekoľko rokov, a práve preto žiadal súd, aby do jeho výlučného vlastníctva prikázal záhradu, ako i hospodársku budovu.

2.2. Ďalej uviedol, že sporné nehnuteľnosti pozostávajú z troch parciel a stavby - rodinného domu, pričom spoluvlastnícky podiel žalovaného o veľkosti 1/8 je podielom tak na pozemkoch ako aj na rodinnom dome. Odvolací súd sa rovnako ako súd prvej inštancie nestotožnil s návrhmi na reálne rozdelenie nehnuteľností, ktoré boli prezentované v znaleckom posudku, podľa ktorých žalobkyni vždy pripadol rodinný dom a najmä pozemok nachádzajúci sa pred ním. Žalovanému mali pripadnúť najmä pozemky za rodinným domom, a to podľa návrhu č. 2 najmä záhrada a garáž. Uvedené návrhy sa teda týkali iba rozdelenia pozemkov priliehajúcich k rodinnému domu a nezohľadňovali skutočnosť, že podiel žalovaného sa vzťahuje jednak na pozemky, ale aj na rodinný dom. Reálne rozdelenie nehnuteľností by malo obsahovať rozdelenie jednotlivých pozemkov a rodinného domu, samozrejme zohľadniac účelnosť rozdelenia a výšku spoluvlastníckych podielov. Žalovaný však v konaní nemal záujem o podiel na rodinnom dome o veľkosti 1/8, hodnotu svojho podielu žiadal vyjadriť iba oddelením väčšej časti pozemkov od rodinného domu. Táto požiadavka sa potom premietla do návrhov rozdelenia v znaleckom posudku. V prípade rozdelenia celého predmetu spoluvlastníctva, by sa vyžadovalo aj rozdelenie rodinného domu na dve samostatné časti v zmysle podielov, čo však vzhľadom na veľkosť podielu žalovaného ani nie je objektívne možné. Súd prvej inštancie preto správne pristúpil k druhému spôsobu vyporiadania podielového spoluvlastníctva prikázaním nehnuteľností za primeranú náhradu, keďže reálne rozdelenie nehnuteľností podľa výšky spoluvlastníckych podielov nebolo možné.

2.3. Pri vyporiadaní súd prihliada na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci (prvý spôsob autoritatívneho vyporiadania) dobre možné, súd pristúpi k druhému spôsobu vyporiadania a prikáže vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom, prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že reálna delba spornej nehnuteľnosti podľa veľkosti spoluvlastníckych podielov ako ani spôsobom navrhovaným v konaní žalovaným, nie je možná, preto súd správne pristúpil k druhému spôsobu vyporiadania a prikázal vec za primeranú náhradu žalobkyni, pričom správne prihliadol na účelné využitie veci ako aj na reálnu pripravenosť žalobkyni vyplatiť žalovanému jeho spoluvlastnícky podiel. Odvolací súd sa stotožnil aj s názorom žalobkyne, že účelnosť využitia nehnuteľností nebola v znaleckom posudku dostatočne zohľadňovaná. Je preto potrebné súhlasiť s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, že pozemky priliehajúce k rodinnému domu s ním tvoria jeden funkčný celok a slúžia na lepšie využitie domu. Navyše oddelením takej veľkej časti pozemkov od rodinného domu, by tento výrazne stratil na svojej hodnote, keďže priamo za domom by zostala časť pozemku o šírke 1,36 m, ktorá ako správne uviedol aj súd prvej inštancie, by nepostačovala ani na údržbu domu. Vzhľadom na napäté vzťahy medzi stranami sporu, je nanajvýš pravdepodobné, že by medzi nimi dochádzalo k ďalším sporom aj ohľadom prípadnej údržby nehnuteľnosti, keď by žalobkyňa musela vstúpiť na pozemok žalovaného.

2.4. Pri vyporiadaní podielového spoluvlastníctva musí súd brať do úvahy okrem veľkosti spoluvlastníckych podielov, účelného využitia veci a násilného chovania spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom aj celý súbor všetkých relevantných skutočností, ktoré nemusia byť priamo vymenované v zákone. Odvolací súd sa stotožnil s argumentom žalobkyne, že vzťahy medzi ňou a žalovaným sú značne narušené, dochádza medzi nimi k slovným atakom a akákoľvek forma dohody aj

ohľadom údržby nehnuteľností bola medzi nimi vylúčená. Problematický je aj vzťah žalovaného k ich matke, ktorá obýva predmetnú nehnuteľnosť, a ktorá sa vyslovne vyjadrila, že má strach zo syna (žalovaného) vzhľadom na jeho doterajšie správanie. Nakoniec je nezanedbateľnou aj skutočnosť, že dieťa žalobkyne je alergické na včely a žalovaný na pozemku, ktorý obhospodaruje vysádza rastliny práve za účelom opelenia včelami. Je potom zrejmé, že by žalobkyňa s dieťaťom mohla len obmedzene užívať nehnuteľnosti, keďže v bezprostrednej blízkosti domu by sa nachádzalo množstvo včiel. Súd preto musel zohľadniť všetky s vecou súvisiace skutočnosti, ktoré majú vplyv na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva medzi stranami sporu.

2.5. Odvolací súd námietku žalovaného, že žalobkyňa dom v súčasnosti neobýva, ale žije tam iba ich matka, nepovažoval za relevantnú, pretože žalovaný neprejavil záujem o rodinný dom, nakoniec z dokazovania vyplynulo, že nemal záujem dohodnúť sa ani na jeho nevyhnutnej údržbe či rekonštrukcii. Skutočnosť, že žalovaný záhradu dlhodobo obhospodaruje, pričom žalobkyňa o ňu nikdy neprejavila záujem a žiadnym spôsobom sa o ňu nestarala je tiež vzhľadom na vyššie popísané dôvody nepodstatná. Ako už bolo uvedené spoluvlastnícky podiel do zrušenia spoluvlastníctva neznamena, že by sa vlastnícke právo spoluvlastníka vzťahovalo len na určitú časť nehnuteľnosti, ktorá je v spoluvlastníctve, ale je iba číselným vyjadrením právneho postavenia spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom, akou mierou sa podieľajú na užívaní a nákladoch na užívanie spoločnej veci.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), a to podľa § 420 písm. f/ CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP. Po rekapitulácii doterajšieho priebehu konania dovolateľ uviedol, že namietaný rozsudok odvolacieho súdu trpí viacerými vadami zmätočnosti, ako i nesprávnym právnym posúdením veci.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP dovolateľ namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu „vo veci týkajúcej sa deliteľnosti pozemkov vychádza z neúplne zisteného stavu veci, resp. nesprávne zisteného stavu veci“. V danom prípade podľa jeho názoru obsah súdneho spisu dáva podklad pre uplatnenie druhej vety R 2/2016 z dôvodu, že došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“. V tomto ohľade žalovaný poukázal na neprimeranosť úvahy súdu (i) že rozdelenie pozemkov nie je možné pre prípadné zamedzenie prístupu žalovaného zo strany obce, (ii) že rozdelenie pozemkov nie je správne pre nedostatok súkromnej zóny, (iii) že rozdelenie pozemkov nie je možné preto, že tvoria funkčný celok, (iv) o skutočnostiach relevantných pre prikázanie vecí niektorému zo spoluvlastníkov a (v) o znížení hodnoty veci.

3.2. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľ vyvodzoval z nesprávneho právneho posúdenia otázky možnosti vyporiadania jednotlivých vecí tvoriacich predmet vyporiadania. V tejto súvislosti žalovaný uviedol, že „v doterajšej rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nebola riešená právna otázka, či majú sudy pri rozhodovaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva viacerých vecí posudzovať možnosť ich vyporiadania ako celku, t.j. celého predmetu spoluvlastníctva alebo majú možnosť ich zrušenia a vyporiadania posudzovať jednotlivu u každej z vecí patriacich do podielového spoluvlastníctva“.

3.3. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolateľ vyvodzoval z odvolacím súdom nesprávnej aplikácie ust. § 142 ods. 1 OZ. V tejto súvislosti dovolateľ tvrdil, že sudy mohli prikázať predmet podielového spoluvlastníctva žalobkyni za primeranú náhradu len vtedy, ak nie je rozdelenie vecí dobre možné, ktorá podmienka v okolnostiach posudzovanej veci nebola splnená. Dovolateľ poukázal na obsah znaleckého posudku, z ktorého vyplývali tri možné spôsoby reálneho rozdelenia posudzovaných nehnuteľností. Sudy však k tomuto riešeniu nepristúpili s tým, že tieto riešenia nepovažovali za optimálne. Dovolateľ v ďalšom poukázal na viaceré súdne rozhodnutia (R 54/1973 a rozhodnutia NS ČR sp. zn. 22Cdo/2163/2006 a sp. zn. 22Cdo/3533/2007).

3.4. Dovolateľ záverom navrhol, aby odvolací súd napadnutý odvolací rozsudok a prvostupňový rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.5. Zároveň dovolateľ dal návrh na odklad vykonateľnosti a právoplatnosti napadnutého rozhodnutia.

3.6. Vo svojom ďalšom vyjadrení k stanovisku strany žalobcu (pozri bod 4) v podstate (iba) zopakoval svoju už predtým uvedenú argumentáciu.

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla návrh žalovaného na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku zamietnuť a samotné dovolanie odmietnuť, resp. zamietnuť. V podstatnom uviedla, že dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f/ CSP neobstoja, nakoľko nižšími súdmi bol skutkový

stav zistený detailne, správne a dostatočne. Dokonca závery zo znaleckého posudku boli konfrontované priamo v teréne osobnou obhliadkou nehnuteľností, takže v konaní bolo vykonané množstvo dokazovania, ktoré prevyšovalo charakter prejednávanej veci. K dovolaniu žalovaného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedla, že predmetom vyporiadania boli v okolnostiach posudzovanej veci nielen pozemky, ale tiež rodinný dom, ku ktorým obom nehnuteľnostiam mali účastníci vlastnícke podiely (žalovaný 1/8 a žalobkyňa 7/8). Pritom dom so záhradou tvoria jeden funkčný celok a odčleňovanie veľkých častí pozemkov od rodinného domu je v príkrom rozpore s jeho funkčným využitím. K dovolaniu žalovaného podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalobkyňa uviedla, že žalovaným uvádzané dve rozhodnutia českého najvyššieho súdu nepredstavujú ustálenú prax dovolacieho súdu a dovolateľom označená právna veta z R 54/1973 riešila otázky, ktoré neboli v prejednávanej veci sporné, ani zásadné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovievania návrhu, pozn.).

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo 357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd

nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

12. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3.1.).

14. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

16. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

17. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

18. Žalovaný v dovolaní namietal, že odvolací súd vychádzal z neúplne zisteného stavu veci, resp. nesprávne zisteného stavu veci (bod 3.1.).

18.1. Citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa k u všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

18.2. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom

všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

18.3. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť a j dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné. Podľa názoru najvyššieho súdu však namietanou vadou zmätočnosti napadnuté odvolacie rozhodnutie netrpí.

18.4. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania. Na záse, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania" zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.". Toto stanovisko je naďalej aktuálne (1Cdo/228/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/92/2018, 4Cdo/59/2017, 5Cdo/45/2018, 7Cdo/141/2017, 8Cdo/49/2017).

18.5. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať n a každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

18.6. V posudzovanom prípade je dostatočne zjavné, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; vysvetlil tiež dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za nedôvodné odvolacie námietky žalovaného, ktorými sa podľa neho nepodarilo spochybniť podstatu dôvodu prikázania predmetu spoluvlastníctva do výlučného vlastníctva strany žalobkyne. Na d rámec dôvodov prvostupňového rozhodnutia v reakcii na odvolacie námietky odvolací súd inter alia poukázal na to, že návrhy žalovaného sa týkali iba rozdelenia pozemkov priliehajúcich k rodinnému domu a nezohľadňovali účelnosť rozdelenia celého predmetu spoluvlastníctva (účelné využitie veci), ktorá nebola zohľadnená ani v znaleckom posudku, na ktorý žalovaný poukazoval a nezohľadňovali ani výšku spoluvlastníckych podielov. V podstatnom ďalej uviedol, že pozemky priliehajúce k rodinnému domu s ním tvoria jeden funkčný celok a slúžia na lepšie využitie domu, pričom oddelením takej veľkej časti pozemkov od rodinného domu, by tento výrazne stratil na svojej hodnote, keďže priamo za domom by zostala časť pozemku o šírke 1,36 m, ktorá by nepostačovala ani na údržbu domu.

18.7. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

18.8. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo n a nesprávnych právnych záveroch, t.j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014).

18.9. Z uvedených dôvodov preto dovolací súd dovolanie žalovaného v tejto časti podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

19. Žalovaný v podanom dovolaní namietal tiež nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 142 ods. 1 OZ, keď

tvrdil, že súdy mohli prikázať predmet podielového spoluvlastníctva žalobkyni za primeranú náhradu len vtedy, ak nie je rozdelenie veci dobre možné, ktorá podmienka v okolnostiach posudzovanej veci nebola splnená. Dovolateľ v tomto ohľade poukázal na viaceré súdne rozhodnutia (R 54/1973 a rozhodnutia NS ČR sp. zn. 22Cdo/2163/2006 a sp. zn. 22Cdo/3533/2007).

19.1. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

19.2. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nemôže posudzovať správnosť skutkových zistení súdov alebo výsledok hodnotenia, resp. nevyhodnotenia dôkazov, premietajúci sa do skutkových zistení súdu. V konečnom dôsledku (iba) prosté tvrdenie dovolateľa, že súdy mohli prikázať predmet podielového spoluvlastníctva žalobkyni za primeranú náhradu len vtedy, ak nie je rozdelenie veci dobre možné, ktorá podmienka v okolnostiach posudzovanej veci nebola podľa názoru dovolateľa splnená, nie je sama o sebe dostatočným dôvodom pre dovolací súd, aby uskutočnil meritórny prieskum. Uvedené platí o to viac, ak súdy svoj právny záver o prikázaní veci žalobkyni, vychádzajúci v okolnostiach danej veci z dostatočných skutkových zistení, aj ústavne konformným spôsobom vyložili (pozri tiež bod 20.3.). Totiž aj pre vyslovenie - dovolateľom rozporovaného - právneho záveru nižšími súdmi sú podstatné osobitosti individuálneho prípadu, ktoré potom svedčia skutkovému (a nie právnemu) charakteru nastolenej otázky.

19.3. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Pokiaľ dovolateľ neoznačí, alebo nesprávne označí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. nesprávneho označenia dovolacieho rozhodnutia nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priechiaci s a nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (2Cdo/203/2016, 3Cdo/28/2017, 4Cdo/14/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/50/2017 a 8Cdo/141/2017).

19.4. Pojem „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ definuje judikát R 71/2018 tak, že doň patria predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

19.5. Vzhľadom na vyššie uvedené, do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nepatria rozhodnutia ústavného súdu, krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky a ni Európskeho súdu pre ľudské práva (3Cdo/6/2017, 3Cdo/165/2018, 6Cdo/79/2017). Pokiaľ sa riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom prípadne odkloní od právnych záverov prijatých týmito súdmi, nemôže ísť o odklon relevantný v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Preto ani

najvyšší súd nemohol v rámci svojho dovolacieho prieskumu zohľadniť dovolateľom označené rozhodnutia českého najvyššieho súdu (bod 19 in fine).

19.6. Dovolateľ tiež poukázal na judikát R 54/1973, od ktorého sa mal odvolací súd „odkloniť“. Uvedený judikát vzišiel z rozboru a zhodnotenia rozhodovacej činnosti súdov na Slovensku vo veciach podielového spoluvlastníctva a stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky z 8. 3. 1973, Cpj 8/72 pod názvom „K niektorým otázkam rozhodovania súdov v o veciach podielového spoluvlastníctva“, ktorý v zásade naďalej možno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (bod 19.3.). Dovolateľom citovaná pasáž z predmetného judikátu znie: „Za prípady, keď reálne rozdelenie nehnuteľnosti nie je dobre možné, považujú súdy jednak všetky prípady, kde by ani po adaptácii nemohli vzniknúť rozdelením samostatné veci, jednak prípady, kde by časti vzniknuté rozdelením nemohli slúžiť vlastníkovi takým spôsobom, aký zodpovedá ich povahe a spoločenskému záujmu. Pri pozemkoch závisí toto posúdenie od ich polohy, celkovej plochy ako aj tvaru ...“. Už na prvý pohľad je zrejmé, že dovolateľom citovaná pasáž z tohto judikátu (najmä ním označená časť tučnou kurzívou, pozn.), ale ani ďalšie časti tohto rozboru NS SSR nepredstavujú v okolnostiach posudzovanej veci odlišné riešenie právnej otázky odvolacím súdom. Naopak právny záver vyslovený v R 54/1973 - že reálne rozdelenie nehnuteľnosti nie je dobre možné v prípadoch, kde by časti vzniknuté rozdelením nemohli slúžiť vlastníkovi takým spôsobom, aký zodpovedá ich povahe a spoločenskému záujmu - prispôbiac historické právne realie súčasnosti - zodpovedajú preferovanému právnomu východisku nižších súdov o účelnom využití vecí (§ 142 ods. 1 veta druhá a tretia OZ) keďže pozemky priliehajúce k rodinnému domu s ním tvoria jeden funkčný celok a slúžia na lepšie využitie domu. Preto sa odvolací súd riešením „dovolacej“ otázky nastolenej žalovaným neodklonil od podstaty všeobecných právnych záverov uvedených v R 54/1973.

19.7. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, podľa ktorého žalovaný neopodstatnene namieta, že odvolací súd sa riešením právnej otázky, ktorú nastolil v dovolaní, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe prezentovanej R 54/1973. Prípustnosť dovolania žalovaného preto z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

20. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľ vyvodzoval z odvolacím súdom nesprávne riešenej právnej otázky o tom, „či majú súdy pri rozhodovaní o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva viacerých vecí posudzovať možnosť ich vyporiadania ako celku, t.j. celého predmetu spoluvlastníctva alebo majú možnosť ich zrušenia a vyporiadania posudzovať jednotlivu u každej z vecí patriacich do podielového spoluvlastníctva“ (bod 3.2.).

20.1. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

20.2. Citované ustanovenie upravuje predpoklady prípustnosti dovolania, ak sa dovolanie podáva z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Pre všetky prípady uvedené pod písmenom a/ až c/ ustanovenia § 421 ods. 1 CSP platí, že dovolanie je prípustné vtedy, ak 1/ smeruje proti potvrdzujúcemu alebo zmeňujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak 2/ dovolateľom nastolená otázka je otázkou právnou (nepripúšťa sa riešenie skutkových otázok) a ak 3/ ide o takú právnú otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie je splnený niektorý z týchto predpokladov prípustnosti dovolania, nie je možné podrobiť dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaciemu prieskumu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

20.3. K spôsobu, ktorým žalovaný v danom prípade odôvodňuje prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP najvyšší súd uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu v civilnom sporovom konaní spravidla predchádza riešenie celého radu procesnoprávných a hmotnoprávných otázok s rôznym významom pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako menej významné, či bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Odvolací (i prvostupňový) súd v okolnostiach posudzovanej veci uprednostnil prikázanie veci za primeranú náhradu žalobkyni zistiť, že rozdelenie veci nie je dobre možné. K tomuto právnomu záveru dospel na základe vykonaného dokazovania a zisteného skutkového stavu [ktorým je dovolací súd viazaný (pozri bod 17 in fine, pozn.)]. Určujúcimi pre právne závery odvolacieho súdu o použití druhého

spôsobu vyporiadania (prikázanie veci za náhradu, pozn.) boli skutkové zistenia súdu, že (i) dom so záhradou tvorí funkčný celok, (ii) oddelenie záhrady od domu by znížilo hodnotu samotného domu, (iii) spoluvlastnícky pomer medzi sporovými stranami bol 7/8 (žalobkyňa) ku 1/8 (žalovaný), (iv) žalobkyňa je reálne pripravená vyplatiť žalovanému jeho podiel, (v) boli preukázané narušené vzťahy medzi sporovými stranami [matka žalobkyne a žalovaného, ktorá v dome (tiež) býva sa výslovne vyjadrila, že má strach zo žalovaného] a (vi) dieťa žalobkyne je alergické na včely a žalovaný na pozemku, ktorý obhospodaruje vysádza rastliny práve za účelom opeľovania včelami.

20.4. Možno preto uzavrieť, že dovolateľom v dovolaní nastolená všeobecná otázka (body 3.2., 20. in fine) nekorešponduje s právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Inak povedané dovolateľom nastolenou otázkou sa odvolací súd síce zaoberal v tom zmysle, že podľa prvého spôsobu vyporiadania (rozdelenie veci) nemohol postupovať už len preto, že dom nebolo možné rozdeliť podľa spoluvlastníckych pomerov sporových strán, ale samotné jeho právne závery o použití druhého spôsobu vyporiadania (prikázanie veci za náhradu) spočívali na iných dôvodoch (bod 20.3. in fine), majúcich základ v skutkových zisteniach súdu. Podľa názoru odvolacieho súdu na takto žalovaným položenú právnú otázku (pozri bod 3.2.) ani nie je možné dať univerzálne platnú odpoveď, pretože jej zodpovedanie bude vždy závisieť od konkrétnych skutkových okolností tej ktorej posudzovanej veci.

20.5. Z uvedeného je zrejmé, že v dovolaní v o vzťahu k namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP absentuje také vymedzenie právnej otázky, od vyriešenia ktorej reálne záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolanie žalovaného tak v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nie je prípustné.

21. Nad rámec vyššie uvedeného najvyšší súd uvádza, že ak odvolací súd v danej veci dospel k záveru, že dom so záhradou - ako spoločnú vec (predmet podielového spoluvlastníctva) - nie je dobre možné rozdeliť, potom táto právna úvaha neodporuje zmyslu a účelu ustanovenia § 142 ods. 1 OZ. Inak povedané ak súdy po rozsiahлом dokazovaní vo veci vychádzali zo zisteného skutkového stavu, že žalobkyňa svedčí prikázanie spoločnej veci (pozri posledná veta bodu 20.3.) nemožno potom ich právne závery považovať za okolnosť, ktorá by k hypotéze ustanovenia § 142 ods. 1 OZ nepatrila. Nižšie súdy mali v zmysle vyššie uvedeného - z hľadiska účelnosti využitia spoločnej veci (dom a záhrada) - možnosť vyhodnotiť v prospech tej ktorej strany zákonné kritériá, ako aj kritéria, ktoré samy uznali za významné (veľkosť podielov, účelné využitie veci, ak nie je rozdelenie veci dobre možné, nezhody spoluvlastníkov, zhodnotenie spoločnej veci - domu a záhrady), pričom dovolací súd nepovažuje zvolené riešenie za neprimerané daným individuálnym okolnostiam veci a považuje ho za súladné s ústavnokonformným výkladom ustanovenia § 142 ods. 1 OZ. Podľa názoru najvyššieho súdu ak záhrada priliehajúca k obytnému domu vytvára s domom jediný funkčný celok, ktorý slúži k lepšiemu využitiu, či zhodnoteniu domu, nemôže byť v rozpore so zákonom postup, pri ktorom súd, ktorý rozhoduje o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, prikáže pozemok - záhradu prísluší k domu tomu, komu prikáže dom.

22. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP.

23. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.